

DIONYSII HALICARNASEI
QVAE EXSTANT

VOL. V
OPVSCVLORVM
VOLVMEN PRIVS

EDIDERVNT
HERMANNVS VSENER
ET
LVDOVICVS RADERMACHER

EDITIO STEREOTYPA EDITIONIS
PRIORIS (MDCCCXCIX)

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXCVII

Die Deutsche Bibliothek – CIP-Einheitsaufnahme

Dionysius (Halicarnassensis):

[Quae exstant]

Dionysii Halicarnasei quae exstant / ed. Hermannus

Usener et Ludovicus Radermacher. – Ed. stereotyp.

– Stutgardiae ; Lipsiae : Teubner

(Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana)

Bis Bd. 4 u. d. T.: Dionysius (Halicarnassensis):

Antiquitates Romanae

NE: Usener, Hermann [Hrsg.]; Dionysius (Halicarnassensis): [Sammlung]

Vol. 5. Opusculorum volumen prius. – Ed. stereotyp.

ed. 1. (1899). – 1997

ISBN 3-519-11289-2

Das Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlages unzulässig und strafbar. Das gilt besonders für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

© B. G. Teubner Stuttgart und Leipzig 1997

Printed in Germany

Druck und Bindung: Druckhaus Beltz, Hemsbach/Bergstraße

FRANCISCO · BVECHELERO

VNIVERSITATIS · RHENANAE

HIS · QVINQVE · LVSTRIS

PRAESIDIO · AC · DECORI

D · D · L · M

EDITORES

KALENDIS MAIIS ANNI MDCCCXCV

PRAEFATIO HERMANNI VSENERI

Dionysii Halicarnasei opuscula critica et rhetorica quotquot hodie exstant, tribus exemplis argumento et ambitu diuersis factum est ut nobis seruarentur.

I Agmen ducit codex omnium antiquissimus Parisiensis nunc bybliothecae nationalis n. 1741 olim Rodulphi cardinalis (P), saeculi undecimi, artium rhetoricarum sylloge amplissima, quae libros non paucos una ad nos detulit. codicem egregium qualis nunc est descripserunt, qualis olim fuerit accurate explorauerunt post Henricum Schenkl *Wiener Studien* t. IV p. 55 sqq. Leopoldus Cohn *Philologi* t. XLIX (n. ser. III) p. 396 sqq. et Henricus Omont praefatione simulacro phototypo poeticae Aristotelicae¹ praemissa. In eo codice insunt haec: I Dionysii quae fertur ars rhetorica II Menandri ars demonstratiui generis III Aristidis artis rhetoricae libri II IV Dionysii de Thucydide epistula ad Ammaeum V Alexander de figuris VI Aristotelis artis rhetoricae libri III VII eiusdem poetica VIII Dionysius de compositione uerborum IX Demetrius de elocutione X Apsinis ars (cum Lon-

¹ *Collection de reproductions de manuscrits publiée par L. Clédat. Auteurs grecs I: La poétique d'Aristote.* Paris 1891 p. VII—XVI.

gino contaminata) XI Minucianus de argumentorum sedibus XII Maximus sophista de obiectionibus insolubilibus XIII anonymus de statibus. quibus manu diuersa eaque paullo uetustiore potius quam recentiore additum est XIV opusculum de ueterum scriptorum lectione et imitatione ex Dionysii de imitatione libro altero excerptum. Hanc librorum tabulam qui meminerit, apographis exempli Parisini excutiendis non perdet operam, quod cum aliis accidit tum Walzio et Iano Bakio. ego ut in uno genus totum cognoscerem, satis habui Guelferbytanum gr. 14 olim Gudianum (G) chartaceum partim contulisse partim inspexisse: de quo cum Bakius ad Apsinem p. XLI sq. abunde dixerit, nolo acta agere. sed qui syllogen rhetoricam Parisinam iterarunt, omnes Aristotelis rhetoricam et poeticam, Maximi opusculum, excerpta de ueteribus legendis Dionysiana spreuere neque ei in librorum ordine exemplar expresserunt. nam Dionysii scripta iuxta ponunt, artem, de Thucydide epistulam, librum de compositione uerborum, eisque continuant Demetrium de elocutione. hinc propago in duos quasi ramos discedit. omisso enim Alexandro Apsinem Minucianum Aristidem Menandrum subiciunt codices Gudianus, Palatinus gr. 277 (cf. Frid. Sylburgius catalogi p. 83), Laurentianus plutei LIX 11 a Nicodemo monacho saec. xv scriptus (cf. Bakius p. XXX sq.), Ambrosianus 'B 164 sup.' chart. saeculi xv fortasse ineuntis ex Georgii Merulae Alexandrini libris, eiusdemque bybliothecae 'M 92 sup.' olim Octauiani Ferrarii et 'J 81 sup.' s. xv (sed in hoc ex Dionysianis sola ars rh. inest), Marcianus classis VIII 10 membr. saec. xv a Caesare

Stratego scriptus (de quo rettulit Bakius p. XLIV), Riccardianus 15 chartaceus (cf. Stud. ital. 2, 485 sq.), Escorialensis I—III—15 chart. saec. xvi, Bodleianus miscell. 230 olim Saibantianus (cf. catal. I p. 783 sq.). contra alii Dionysio Demetrioque Alexandrum Menandrum Aristidem Apsinem Minucianum addunt, nempe Parisinus bybl. nat. 1656, Vindobonensis classis IV (philos. et philol.) 60 chartaceus (cf. Nesselii catal. t. II p. 36 sq.), Marcianus 429 membranaceus s. xv (cf. Iac. Morellii bibl. manuscr. I p. 295 sq.), Palatinus 66 (cf. Sylburgius l. s. p. 24), denique is codex quem Aldus Manutius in rhetorum uolumine priore expressit (a). decurtati sunt codices Riccardianus 68 (cf. Stud. ital. 2, 518) prioris, Angelicanus 54 (cf. Stud. ital. 4, 103) secundi generis, Vaticanus 1405 chartaceus olim Fuluii Vrsini, qui cum Dionysii artem et epistulam de Thucydidis idiomatis praemittat, miscella adiungit originis plane diuersae rhetorica et grammatica, Vrbinas 47 chart. a Michaele Apostolio scriptus, ubi libro de comp. uerb. Aristotelis rhetorica et poetica nec non Demetrius $\pi. \acute{\epsilon}\rho\mu.$ iungitur, Laurentianus LVIII 22 qui Dionysii epistulam Thucydidiam cum Aristidis rhetorica componit, alii.

Vides nil magis manifestum esse quam hos libros omnes ita a Parisino pendere, ut ex duobus eiusdem apographis fluxerint. quae num hodieque exstent, non attinet quaerere. nulla enim ne horum quidem est auctoritas, cum aditus ad fontem communem pateat.¹

1 Cf. dissertatio De Dionysii Halicarnassensis libris manuscriptis indici scholarum Bonnensium aest. a. MDCCCLXXVIII praemissa, unde quae dicta sunt paucis aucta repetiui.

eum ego quidem in libro de comp. uerb., artis capitibus VIII—XI, epistula ad Ammaeum conlatum habeo a Philippo Kohlmanno Dr. uiro studiis in Statio poeta conlocatis notabili Emdeni anno h. s. LXXXIX mortuo, in arte generis demonstratiui (artis I—VII) a Carolo Graux uiro egregio his studiis patriaeque praematura morte abrepto. ad primum autem librum insperatum accessit subsidium, cum ex libris a Chr. Brandisio relictis editionem R. Stephani emissem, ad cuius margines uir doctus nescio quis aut hoc saeculo ineunte aut proximo ad finem uergente codicis Parisini lectionem discrepantem satis accurate enotauerat. ego exemplum nobile anno h. s. LXXX, cum Bonneti mei hospitio iucundissimo uterer, qua potui diligentia praesidiis illis adhibitis non sine fructu relegi.

II Alterum exemplum Florentinum est in bybliotheca Laurentiana plutei LIX codex XV (F) saeculi duodecimi.¹ insunt in eo I Dionysii de compositione uerborum commentatio II eiusdem de oratoribus antiquis tomus prior ie. de Lysia Isocrate Isaeo iudicia III eiusdem de Dinarcho liber IV Flauii Philostrati uitae sophistarum, ut tamen libri II postrema desiderentur V Callistrati descriptiones (*ἐκφράσεις*) VI Aristidis rhetoris orationes quinque IX VI I XVII VIII. Casu infelici inter primam et secundam codicis partem uel inter quintum et sextum quaternionem fasciculus ita interiit, ut iam libri de compositione uerborum

¹ De altero et tertio codicum genere dixi olim in Fleck-eiseni annali a. 1873 p. 145 sqq., de codice Florentino plura tradit Sadaeus libri infra p. XIII indicati p. 32 sqq.

capita XXV inde a p. 194, 5 R. *μυστηρίοις μὲν οὖν* et XXVI atque operis de antiquis oratoribus prohoemium usque ad huius editionis p. 7, 12 *ἔάσω* desint. etiam qui tertio loco ponitur libellus de Dinarcho mutilus est, si quidem quaternione XIII extremo f. 104^v in medio enuntiatio *ὅτε καὶ* ... abrumpitur: quam iacturam eo aegrius ferimus, quo minus spei relinquitur aliunde restitutum iri. priorum enim librorum duorum cum etiam alii testes supersint, huius libelli codex Laurentianus fons unicus est. Codicem Constantino- poli altero itinere Graeco inuentum anno 1491 a se emptumque Ianus Lascaris epistula ad Demetrium Chalcondylam data testatur¹, in Laurentii Medicei bybliotheecam relatum iam catalogus anni 1495 indicat.

Apographon exempli Laurentiani in farragine miscella codicis Vaticani gr. 64 latere Carolus Diltheyus meus perspexit. qui codex anno mundi 6778 uel p. Chr. 1269/70 Thessalonicae scriptus post multa alia quae Ferd. Schultzius ad Aeschinem praef. p. XXIII indicauit, ego in Fleckeiseni ann. l. s. p. 146, 1 recensui², inde a f. 226 quidquid in Laurentiano inest,

1 Epistolam graecam Lascaris Aeneas Piccolomini edidit *Rivista di filologia* 1874 t. II p. 417 sqq., locum de Dionysio inuenies p. 419 cf. p. 410. Catalogi testimonium habes in libro *Intorno alle condizioni ed alle vicende della libreria Medicea privata ricerche di E. Piccolomini* (*Archivio storico Italiano* ser. III t. XX) 1875 p. 82 n. 367.

2 Operae pretium facturus mihi uideor, si catalogum librorum extremo codice positum olim l. s. p. 147, 2 non sine erroribus editum, correctum ab Eltero repetiuero: *εἰς τὰ βιβλία ἅπερ κέκτῃται ταῦτα ἐν Θεσσαλονίκῃ: τετραευνάγγελον, τριμη-*

eodem ordine refert. sperares tam uetus apographon exempli speciem paullo pleniorē redditurum esse. at librarius Thessalonicensis ne uerbum quidem amplius quam nos legit. itaque quae nunc in tribus Dionysii libris desideramus, iam ante a. 1269 interierant.

Praeter hoc, etiamsi studiose et ego et mea causa amici quaesiuimus, neque apographon ullum neque exemplar gemellum indagare potuimus. nam quod in libro de comp. uerborum partis in codice Laurentiano interceptae uestigia in contaminato librorum genere apparent, alia res est, de qua in alterius uoluminis praefatione dicendum erit. quam ob rem quoniam exemplum Laurentianum integritate memoriae ceteris testibus manifesto antecellit, opera danda erat ut quam maxima cura eius lectio exploraretur. mihi olim Adolphus Kiesslingius uir amicissimus acerbo casu nobis et his studiis ereptus integrum contulerat, postea iterum mea causa C. Diltheyus libros de oratoribus et de Dinarcho, commentarium de comp. uerborum

νιατον, ἐξαήμερος τοῦ μεγάλου Βασιλείου (hunc titulum librarius idem postmodum supra uersum adiecit), *τριώδιν, προφητεία, δυνάμενος* (sic), *ὀκτωήχος, ψαλτήριον, νομοκάνωνον· θεολόγος ἐξηγημένος, διατάξεις τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἐν ᾧ καὶ ἐκλογαὶ διάφοροι σοφῶν, ἐπιστολαὶ Χρ(υσοστόμου).* *μεγάλου Βασιλείου.* *καὶ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου καὶ ἄλλων σοφῶν, ἔμα.* *τῶν ἐκτὸς ταῦτα· Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Σπένσιος μετὰ Αἰσχίνου, Ἰουλιανοῦ, Θεμιστείου (?), Ἀρριανοῦ, Διονυσίου, Ἰσοκράτους ἐπιστολαὶ Φιλοστράτου καὶ ἑτέρων οὐκ ὀλίγων, Ἰπποκράτους ὅλος, Γαληνοῦ μεγάλη θεωραπευτικὴ, τὰ μονόβιβλα τούτου πολλὰ ὄντα ἐν δυὶ βιβλίοις. διαγνωστικὴ. ἢ περὶ χρείας μορίων, ἐν ᾗ καὶ ἀφ(ορ)ισμοί. Ὅμηρος· περὶ διαίτης ὀξέων, ἀνατομικὴ Παῦλος· περὶ τροφῶν Γαληνοῦ, ἐν ᾧ καὶ ἔτερα.*

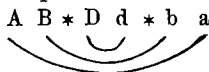
Hieronymus Vitelli Florentinus relegit. uti praeterea eis licuit quae Leonardus Sadaeus de codicis ab ipso accurate conlati lectione in Quaestionibus criticis de Dionysii Hal. scriptis rhetoricis Argentorati a. h. s. LXXVIII editis (Dissertat. Argentoratensium t. II p. 89 sqq.) rettulit.

III Tertium exemplar nunc deperditum haec quinque Dionysii scripta tradidit: I de antiquis oratoribus tomum priorem integrum ie. praefationem totius operis et iudicia de Lysia Isocrate Isaeo II epistulam ad Pompeium III iudicium de Thucydide IV commentarium de Demosthenis dictione V epistulam ad Ammaeum contra eos scriptam qui Demosthenis praestantiam ex Aristotelis arte rhetorica repetebant. unius huius exempli merito evenit ut quattuor illa opuscula quae primum excipiunt ad nostrum aeuum propagarentur et operis de antiquis oratoribus initium pridem ex codice Laurentiano abruptum (p. 3, 1—7, 12 huius editionis) seruaretur. quam syllogen qui composuit siue rhetor siue grammaticus aevi Byzantini alterum operis de antiquis oratoribus tomum iam non norat, qui saeculo quinto, ut Syrianus comm. in Hermogenem t. I p. 90, 13 H. Rabei testis est, nondum decurtatus erat. nam Tzetzae, quod ex deperdita commentationis de Demosthene parte frustulum (p. 253 fr. 1) seruauit, cauebimus ne integrum opus ante oculos positum fuisse iudicemus; pauca autem illa quae ex ea parte quae de Aeschine scripta erat in scholia Aeschinea translata sunt probabile est uel ante Syriani aetatem a rhetore docto excerpta esse. eo igitur tempore quo haec sylloge composita est, alterius tomi

partes eae quae *περὶ τῆς πραγματικῆς Δημοσθένους δεινότητος* (cf. p. 252, 16), porro de Hyperide et de Aeschine (cf. p. 7, 18) scriptae erant, interierant omnes, sola relictæ erat pars prima *περὶ τῆς λεκτικῆς Δημοσθένους δεινότητος*. huic igitur, ut damnum aliquo modo compensaret, propter argumenti affinitatem epistolam ad Ammaeum subiecit, quæ operi olim, cum integrum esset, interponi nullo pacto potuit. sed ne illa quidem pars integra relictæ erat. quæ cum prima fuisset uoluminis, primus eius quaternio auolsus erat, præterea siue igni siue madore multarum paginarum maxime secundi quaternionis, qui reliquorum primus fuit, principia ita laesa erant, ut primorum uersuum aut prima aut ultima uerba legi non possent.¹ Ex diuerso fonte auctor sylloges libros duos (II et III) repetiit, quibus rerum scriptores tractantur.² con-

1 Etiam ultra primum quaternionem (p. 128, 17—152, 10) hæc labes pertinuit cf. p. 153, 24. 155, 10. 158, 10. 168, 12. 181, 15—187, 18. quodsi interualla reputaueris, quibus loci lacunosi sese excipiunt, facile apparet archetypi paginas uersus fere XXXIII—XXXV huius editionis complecti solitas esse.

2 Hiato ampliore libri omnes duobus locis p. 365, 6 et 371, 22 deformantur. inter quos locos uersus huius editionis intercedunt CLVI. utrumque igitur defectum eo euenisse perspicitur, quod duæ schedæ continentes conpage soluta interciderant. quas tertio loco quaternionis positas fuisse ualde probabile est:

quod si ita est, efficitur ut singulae archetypi paginae uersus fere XXXIX Teubnerianos receperint. igitur ampliores fuere quam eius exempli unde liber de Demosthene fluxit. non recte de hac re Schenkelium Stud. Vindobon. t. II p. 31 sq. et Sadaeum

iunctos illos olim fuisse eodemque ordine positos fidem facit quod liber de Thucydide inscriptus est *ἔτι περὶ θουκυδίδου πλατύτερον*. sed latuit auctorem illum epistula de Thucydidis idiomatis perinde atque cetera quae in exemplo Parisiensi leguntur.

Exempli deperditi lectionem ut instauremus, haec apographa praesto sunt: 1 codex Ambrosianus D 119 sup. (M), olim Georgii Merulae Alexandrini, deinceps Hieronymi Calchi Mediolanensis.¹ in charta ille leuigata satis diligenter ac nitide scriptus est ineunte saeculo XV. eius praestantia etsi non tanta est ut ceteris apographis carere possimus, tamen ea maxime reminet, quod locos exempli hiantes accuratissime omnium expressit; tenendum tamen est librarium supplendae lacunae incertum maluisse fenestrarum amplitudine peccare quam exiguitate aut omissione. iota mutum fere nusquam scribitur, lectio conlato archetypo emendata rubro in margine adnotari solet similiterque aliquotiens scholia adscribuntur; idem corrector, ut sententiae finem indicaret, distinctionis notae saepe punctum rubro adposuit. insunt in eo libro f. 1—42^r Dionysii de antiquis oratoribus liber primus f. 42^v—51^v *ἐπιστολή* ie. epistula ad Pompeium Geminum f. 51^v—94^r liber de Thucydide, in quo f. 66^r uersu secundo post uerba οὐδὲ γῆν φῶ̃ filo ab-

l. s. p. 43 sq. iudicare uideo. temerarius enim mihi uidear, si ex numero paginarum quae in Ambrosiano uacant de amplitudine lacunae coniecturam ceperim.

1 Praescripta edidit Herwerdenus ad Dion. epistolas crit. tres p. V et Sadaeus l. s. p. 42. plura qui de codice scire cupiet, adeat Sadaei descriptionem p. 42—55.

rupto non solum f. 66 sed etiam octo¹ quae secuntur folia (67—74) scriptura uacant, donec f. 75^r pleno uersu primo pergitur *μη δεδολωμένοι κτλ.* (p. 365, 6 sq.). uacuae iterum pagina f. 94^v tresque schedae f. 95—97 relincuntur, nisi quod f. 97^r non tam libro quam paginae *Διονυσίου· ἀλικαρνασέως, περὶ τῆς δημοσθένους λέξεως*: inscribitur perinde atque f. 97^v *Διονυσίου ἀλικαρνασέως* et 98^r *περὶ τῆς δημοσθένους λέξεως* legitur, f. 98^r demum plena pagina integroque uersu primo incipit liber de Demosthene initio decurtatus a uerbis *ων. καὶ τὰ ἀφυστερρίζοντά σου* (p. 128, 17) et ad finem f. 138^v ducitur. extremo iam loco f. 139^r—146^r epistula ad Ammaeum legitur, pagina auersa f. 146^v scriptura uacat. Quae subsequitur Iosephi Rhacendytæ *σύνοψις τῆς ῥητορικῆς* inter rhetores graecos a Walzio edita t. III p. 478—569 (desunt quae apud Walzium p. 467—477 praemittuntur) ab eodem librario in charta diuersa scripta quasi alterum codicem efficit, cuius et quaterniones $\tilde{\alpha}$ — $\tilde{\epsilon}$ et folia suis utuntur numeris. libros de Thucydide et Demosthene epistulamque ad Pompeium Adolphus Kiesslingius, epistulam ad Ammaeum Guilelmus Studemundius, tractatus de oratoribus antiquis ego contuli. quae testimonia aliquotiens suppleri aut corrigi potuerunt ad fidem eorum quae Sadaeus ex codice enotata dedit.

Hinc fluxit bybliothecae Vaticanae codex Otto-

1 Sadaeus quod p. 43 septem folia uacua numerat, nescio quò casu in errorem adductus est. Ego in adnotatione p. 365 nouem uacare dixi Kiesslingium secutus, qui schedis VIII uacuis antecedentem f. 66 adnumerauit, cuius unus tantum uersus et pars alterius perscribuntur, cetera uacant.

bonianus gr. 365 saeculi XVI ineuntis, in quo eidem atque in Ambrosiano libri Dionysiani eodem ordine leguntur. omnes titulis carent, quibus minio pingendis satis spatii relinquitur. subiunctum est f. 119^r—159^v non Iosephi Rhacendytæ opusculum sed Hephæstionis enchiridion initio lacerum (inc. *ἐάνθω εἰσὶν* p. 8, 1 ed. Westph.). ex ipso Ambrosiano descriptum hunc Dionysii codicem esse neque olim latere me potuit et nunc quiuis in epistula ad Ammaeum (p. 257 sqq.) intellegere facile poterit, cui speciminis causa lectionem Ottoboniani a G. Heylbutio enotatam subieci.

2 Codex Vaticanus inter Palatinos gr. LVIII chartaceus saeculi XV foliorum CXXXII (P), quo de post G. Kaibelium (in Fleckeiseni annali a. 1873 p. 148 sq.) Henricus Schenkl Studiorum Vindobonensium t. II (1880) p. 30 sq. rettulit, cf. catalogus Sylburgii p. 21 H. Stevensoni p. 29. integer codex est, nisi quod scheda prima nunc soluta praeponitur, idem rara negligentia scriptus quippe ex dictatione hominis non opinor graeci exceptus tamen aliquando antiquae lectionis testis est ueracior quam M. insunt f. 1 iudicium de Thucydide, f. 33^r liber de Demosthene sub falso titulo *θουκυδίδου ἔκφρασις τῆς στάσεως τῶν κερκυραίων* (id quod attinet ad prima saltem p. 128, 17—130, 1), f. 79^v epistula ad Ammaeum, f. 89^r operis de oratoribus antiquis liber primus, f. 125^r epistula ad Pompeium. epistulam ad Ammaeum tres excipiunt schedae uacuae f. 86—88, et reliqua inde a f. 89^r usque ad calcem ab una manu et diuersa ea quidem ab eis quibus priora debentur scripta sunt; liber de Thucydide quattuor occupat quaterniones et a duobus scribis

exaratus est non eisdem atque eis qui in parte sequenti f. 33—85 uersati sunt. hinc facilis ac necessaria est coniectura, plures eodem tempore librarios in scribendo codice Palatino occupatos fuisse, ut alii libro de Thuc., alii libro de Dem. epistulaeque adnexae, unus reliquis a f. 89 operam darent. Liber de Thucydide in hoc codice miro modo turbatus est: locus p. 328, 24—330, 22 suo loco omissus postea p. 332, 19 in media uoce interpositus legitur itemque p. 340, 14—342, 16 inter p. 344, 21. quae turbae, quamuis aliter Schenkelius Stud. Vind. p. 31 iudicet, ita tantum oriri potuere, si duae eiusdem quaternionis schedae continentes aut ex conpage solutae inuersaeque aut (id quod longe probabilius) supinae ita in exemplari conlocatae erant ut frons et tergum utriusque mutaretur: haec igitur illius in exemplo quaternionis fuit species

A B C^v C^r D d c^v c^r b a

hinc simul constat singulas exempli paginas uersuum Teubnerianorum XLV duarumque fere partium numerum continuisse. unde hoc exemplum non commune illud ceterorum fuisse apparet, sed librum nunc perditum ex illo exemplo descriptum, Palatini parentem. Conlatum integrum codicem Georgii Kaibelii amicitiae debeo.

A Palatino pendet codex Parisiensis bybliothecae nationalis gr. n. 1657 chartaceus saeculi XV exeuntis (A), in libro de antiquis oratoribus mihi a D. Detlefseno conlatus. continet eosdem quinque Dionysii libros eodem ordine atque Palatinus: quem eius fontem esse cum

ego olim in Fleckeiseni annali 1873 p. 149 dixi, tum Schenkelius l. s. p. 29 demonstravit. discrepat eo quod iudicii de Thucydide, cuius initium ibi nunc p. 347, 4 a litteris ξάμενοι fit, quaternio primus simulque is quaternio qui finem huius et initium libri de Demosthene complectebatur desunt, cf. Schenkelius p. 30. Dionysio subiciuntur Aeliani uaria historia, excerpta Heraclidae Pontici quae uocantur, epistulae Philostrati quindecim, Theophylacti duae.

3 Codex Parisiensis bybliothecae nation. gr. 1742 chart. saeculo XV exeunte aut XVI ineunte scriptus (B) continet amisso tamen iudicio de Thucydide eadem eodem ordine quae Ambrosianus. duabus constat partibus ualde diuersis. librum I de antiquis oratoribus (f. 1^r) et epistulam ad Pompeium (f. 49^v—60^r) manu tersa ac nitida librarius satis diligens scripsit, fasciculis usus sane non usitatis: seniones duos (1—24) quinio excipit et quaternio uno folio decurtatus (35—41), secuntur duo seniones (42—65); post f. 60, cuius quinto uersu textus finitur, quinque folia scriptura uacant. alteram partem scriba rudis scopa potius quam calamo exarauit isque tam neglegenter, ut nau-seam faciat lectionis discrepantiam et enotanti et adnotanti. continet ea librum de Demosthene f. 66^r, ubi primi quattuor uersus scriptura uacant, in superiore margine minio scriptum est *θουκυδίδου ἔκφρασις τῆς στάσεως τῶν κεκρυφαίων*, et epistulam ad Ammaeum argumento coniunctam f. 128^v—135^v, quae ternionem et octo quaterniones (β'—ι', nimirum ζ' ibi sextum indicat) efficiunt. extrema epistulae pars cum interiisset, tertia manus saec. XVI satis nitida defectum sup-

pleuit binione (f. 136—9) adiecto, cuius f. 138^r epistula nunc finitur, reliqua (138^v. 139) uacua sunt. Huius codicis librum I de ant. orat. (f. 1—49^v) olim mea causa D. Detlefsenus contulit, reliqua ego excussi.

4 Quartus isque procul dubio Palatino et Parisiensi praestantior accedit codex Venetus bybliothecae s. Marci inter eos qui post Theupoli catalogum editum accessere classis x n. XXXIV Morellio curante a. h. s. XVII acquisitus. huius libri olim me Hugo Rabeus noster admonuit, quo tempore in editione paranda uersabamur. sed cum specimen libri idoneum praesto non esset, neglexi eum ex codice Ambrosiano fluxisse temere opinatus. sero nunc, dum materiem praefationis congero, eum esse in hoc exemplo opusculorum Dionysii ordinem intellexi, quo aut ex ipso exemplari aut ex apographo eius deperdito fluxisse probaretur. igitur ut de natura huius textus certior fierem, intercedente I. Lietzmanno a Morpurgo uiro inlustrissimo bybliothecae Marcianae praefecto petii, ut quattuor primarum libri de Demosthene paginarum simulacra luce excepta mihi curaret et mitteret. qui uir, ut est ingenio liberali, non solum quod rogaueram fecit sed ultro etiam de codice rettulit, quae adpono. codex est chartaceus saeculi XV, foliorum CL, altus m. 0,294 latus m. 0,213. continet I Dionysii de Demosthene librum f. 2—33^v manu Hermolai Barbari Veneti (1453—1493) scriptum II epistulam ad Ammaeum Demosthenicam f. 33^v—40^r III de antiquis oratoribus (Lysia Isocrate Isaeo) commentationes f. 40^r—79^v IV epistulam ad Ammaeum f. 80^r—88^r V iudicium

de Thucydide f. 88^r—120^v, subiungitur Demetrii de elocutione opusculum sine titulo f. 121^r—150. maiorem codicis partem inde a f. 33^v Thomas de Zenotelis vel de Zanetelis Feltrensis exaravit, quo librario Barbarus utebatur. In f. 1^v haec leguntur: 'Hoc uolumen Dionisii Halicarnassei Demetriique Phalerei opera continens doctissimorum uirorum Hermolai Barbari Patricii Veneti, ac Thomae Didymi Zaneteli Fertini manibus conscriptum, puluere fortassis diu obtritum ignari homuncionis incuria ad euoluendas uenales escas Fartori in tabernam traditum, e tanta ingiuria (*sic*) à me Daniele Tomitano fuit ereptum; sugerente Bonifacio Pasoleo legum Doctore Francisci filio, cognato et amico carissimo: ∞DC XXXV. Die XI^a Maij'. In ea parte quam in exemplo phototypo examinare licuit, his codex discrepat a nostra lectione¹:

p. 128, 17 codex incipit *ων και τὰ*, in margine legitur *θουκυδίδου ἔκφρ(ασις) | π(ερὶ) στάσεως κορυν | ραίων* 18 *προγενομήνων*

129, 3 uerba *τὸ δὲ* usque ad 129, 24 *διδόμενα* sic omittuntur: *εὐπρεπῆς* [l. 3] *και τὰ λοιπα μέχρι τοῦ, ἰσχυρον οὐκ ἔχόντων ἄλλοθεν δύνανται* 130, 4 *οὐτ' ἐμιμησατο*

131, 2 *τοσοῦτον ἢ* 7 *ἤδη ταλλα* 11 *ἢ δὲ ἄσφ.* 12 lacuna circiter XVI litterarum 13 hiatus fere XXIV litterarum 15 *ἐκάτερα* 17 *ἢ δ' ἐπὶ*

132, 1 *αὐτῶν* 3 nullum lacunae indicium 10 *τούτων]* *πλοῦτον* 13 *ἀποδεξαμένους* 14 *εἰ δὲ πηγῇ]* *ἢ λοιπῇ* 17 *δυνάμεως ὥς δὲ*

1 Quae uncis inclusimus in hac editione, non respexi. nam quae delenda iudicauimus, sponte intellegitur ut in ceteris codicibus sic in hoc quoque legi; quae interposuimus hoc signo <—> usi, nemo non uidebit etiam a Veneto abesse.

133, 1 *νεωτέροισι* 4 post *ὥστε* fenestra XX litterarum
5 post *συμφορὰς* lacuna XXIII litterarum, deinde *εἰς αὐτούς*
8 *καρτερώτατος ἐστίν* 9 *ἐξαμαρτάνειν* 11 *καὶ* initio noui
folii (2^r) *iteratur* 12 *καὶ διὰ κινδύνων* 20 *γινώσκειν*
εἰπεῖν lacunae nota deest

134, 4 *προλέγων* 5 *φιλονεικοῦντας* 8 *τῷ ἐτέρῳ* 10 *ῥάστην*
11 *οὖν ἐκείνων* 16 *τοῖς θνεῖν* *εἰ* dein VII litterarum spatium,
sequitur *ἐκατέρους* 18 post fenestram IX litterarum *ἡ δὲ ἰσο-*
κράτους 20 post VII litterarum spatium *ἀγωνισαμένον*

135, 4 *αὐτὰ τὰναγκαιότατα* 6 *τὸ* (ante *ἀκρ.*) deest
7 *ἄλλὰ* 8 *ἡθικῇ* 9 *ἡδεῖα ἐστὶ* 12 *ἀνείληφε* 18 *ἐκμέμα-*
κεν δ' ἐν 21 *οὔτε καιρῷ*

136, 6 *εὐθείας* ut uidetur *ἐγκαλλοπιζομένην* 8 *καὶ ἀνα-*
ληθιστέραν post *τε καὶ* fenestra X litterarum 12 *μιγμα* sine
accentu 14 *τοὺς χαρακτῆρας* omitta 16 *ἐπιτηδεύει* 19 *ἦν-*
τινα οὖν

137, 1 *πίνος* (scholion adest) 2 *ἡρέμα* 7 *καλλιπεῖν*
textus, margo γρ. *κάλλιον εἰπεῖν* 12 *ἀποτείνουσα* 13 *χεῖται*

Haec sufficiunt ut perspiciamus Barbarum nullo eorum codicum quos supra descripsimus usum exemplar satis diligenter expressisse. eius lectio ut plerumque a fide codicis Ambrosiani prope abest, ita nonnumquam ueluti p. 136, 6 et 8 cum codicibus PB cognationem prae se fert. quam ob rem Marcianus una cum M ad restituendam archetypi lectionem usui erit. supplementa lacunarum ex docti librarii ingenio nata, non ex exemplo repetita esse reliquorum codicum consensus docet. Cognatum Veneto esse cod. Mutinensem 68 (cf. Stud. ital. 4, 430) ipse ordo librorum indicat.

Ad horum igitur apographorum fidem exempli desperditi memoria instauranda est. cuius fata facile diuinaueris, si quo ordine Dionysii opuscula in codicibus ferantur comparaueris. exhibet enim

M	Marcianus	P	B
de ant. or. I	de Demosth.	de Thucyd.	de ant. or. I
ep. ad Pomp.	ep. ad Amm.	de Demosth.	ep. ad Pomp.
de Thucydide	de ant. or. I	ep. ad Amm.	
de Demosthene	ep. ad Pomp.	de ant. or. I	de Demosth.
ep. ad Amm.	de Thucyd.	ep. ad Pomp.	ep. ad Amm.

apparet, opinor, exemplum primum ita solutum esse ut duae partes essent I de ant. or. I ep. ad Pomp. de Thucydide II de Demosthene cum epistula ad Ammaeum: his separatim et transpositis eum ordinem natum esse quem codex Marcianus et aliquo modo Palatinus prae se fert. deinceps a priore parte auolum esse iudicium de Thucydide, ut huius quoque incerta sedes esset, qualem in cod. Palatino uidere licet. tum interiisse iudicium de Thucydide, quo priuatus est codex Parisinus. postremum reliqua quoque ex conpage soluta et usu detrita neglecta et abiecta esse.

Haec cum ita sint, efficitur ut artis rhetoricae quae fertur, epistulae ad Ammaeum de Thucydidis idiomatis, fragmenti librorum de imitatione memoria in uno teste Parisiensi (P), libri de Dinarcho in uno Laurentiano (F), librorum de Thucydide et de Demosthene epistularumque ad Pompeium et ad Ammaeum in uno illo exemplo nitatur, cuius apographa modo memorauimus (S). contra libri de compositione uerborum duo testes sunt eique saepe discrepantes P et F, ad quos accedit epitoma de qua suo loco dicetur; itemque libri de oratoribus antiquis primi duo sunt auctores F et S, si prohoemii eam partem (p. 3—7, 12) exceperis quae nunc in F desideratur.

IV Sed praeter hos quos recensuimus nulli exstant

Dionysii libri, quibus si quid propriae dotis inest, tuto confidere liceat. nullus enim alius, quamvis permulti sint, inuentus est, cuius lectio peculiaris potius ex nouo et incognito fonte repetita quam ex interpolatione nata esse conprobetur. de eis opusculis quae altero tomo edentur suo loco dicam. hic eorum quae prius hoc uolumen fert ratio habenda erit.

Epistulam ad Ammaeum de Thucydidis idiomatis scriptam, quoniam Marcellini observationes breuiusculas § 35—41. 52 sq. supplere discipulisque ad Thucydidis lectionem initiandis apta esse uidebatur, post saeculum XII uir pro temporibus non indoctus idemque in Thucydide bene uersatus cum exemplo Thucydidis coniungendam curauit. qui apographo codicis Parisiensis usus lectionem corruptam emendare, mancā supplere suoapte ingenio fretus studuit. quem secuti permulti Thucydidi hunc Dionysii libellum comitem dederunt. sed nullum id genus codicem inueniri puto qui saeculum XIV antiquitate superet; plerique saeculi XV, nonnulli s. XVI sunt. ex hoc genere sunt codex Neapolitanus gr. 10, in quo rudera quaedam exempli Thucydidei insunt, uitae Marcellini et anonymi, Dionysii libellus, excerpta ex scholiis Thucydideis¹; Parisiensis suppl. gr. 256 olim Andreae Schotti Antuerpiensis bombycinus s. XIV, ubi libellus, ut saepe fit, Thucydidem excipit f. 213; Vaticanus gr. 1302 codex Diogene Laertio et Theophrasti opusculis insignis², cui f. 195 sqq. fragmentum ex codice

1 Cf. H. Schenkl Stud. Vindobon. II p. 21 sq.

2 Cf. Brandisius in Commentationibus academiae Berolinensis 1831 p. 72 n. 156 Schenkl l. s. p. 22.

Thucydidis bombycino sumptum inseritur, nempe uitae Marcellini et anonymi, opusculum Dionysii et *παρεμβολαὶ χρήσιμοι ἀπὸ τῆς Θουκυδίδου συγγραφῆς* (subsequitur in charta saec. XV rhetorica ad Alexandrum); Bodleianus bybliothecae Canonicae gr. 48 saeculi XIV exeuntis (cf. catalogi t. III p. 51 sq.). saeculi XV sunt codices Parisienses 1733 et 1736 (in utroque hic libellus Thucydidi subicitur), Tolosanus 802 a Iohanne Rhoso scriptus, Vaticanus 938, Ottobonianus 211, Palatinus 84, Vrbinales 89, 91, 92, Barberinus I 95, Laurentianus pl. LX 16 cuius Marcellinus coniunctus originem indicat, Cantabrigiensis bybl. uniuersitatis (cf. *A catalogue of the mss. preserved in the library of the university of Cambridge* t. III p. 691), Escorialensis Σ—I—12 cf. Milleri catalogus p. 58 cod. 68 f. 57^r, Mosquensis bybl. synodalis 510 (olim 217). saeculi XVI sunt Parisiensis n. 1735 et Monacensis gr. 126. in codicibus miscellaneis quod epistula etiam cum diuersis libris coniungitur, comparato codice Neapolitano aut Vaticano 1302 facile intellegitur. sic Franciscus Philéplus Constantinopoli a. 1427 in codice Laurentiano LX 18 Dionysium cum Aristotelis et Anaximenis arte rhetorica composuit, in codice Parisino 2755 Michael Apostolius eundem Hephaestioni subiunxit. Horum codicum memoriam non ex ipso exemplari Parisiensi sed ex gemello repetendam esse Henricus Schenkelius Stud. Vindob. II p. 24 sq. statuerat. contrarium uerum esse ut demonstrarem, in proecdosi Bonnae 1889 edita duorum codicum Schotti (D) et Philélphi (C) lectionem integram adposueram. nunc postquam ipse Schenkelius mecum sentit, satis habui eorum mentionem ibi

tantum fecisse, uulgatae lectionis ubi origo indicanda erat.

Etiam primi de oratoribus antiquis libri caput quod est de Lysia separatim scriptum est in codicibus oratorum et declamatorum Guelferbytano olim Helmstadiensi membr. s. XVI quem Fridericus Hanoiius olim mecum Bonnae contulit, Parisiensibus gr. 2131 Iani Lascaris manu scripto (C inde a Grosio dicitur) et 2944 saec. XV (D)¹, Veneto bybliothecae Marcianae 522 membr. s. XV, Vaticanis Palatinis n. 134 et 269. hoc quoque librorum genus interpolationem grammatici Byzantini passum est, unde euenit ut lectio paulo planior et commodior esset quam ea quam testes genuini exhibent. sed cauendum ne fallaci specie decipiamur. qua de re Radermacherus hisce lectores admonet: 'In Lysia lectionis interpolatae testem exhibuimus librum Guelferbytanum n. 806; eius libri similibusque defensor exstitit qui ante hos nouem annos iudicium de Lysia edidit A. M. Desrousseaux uir doctissimus. quae opinio quam fallax fuerit, in Fleck-eiseni annali 1895 p. 243 sq. demonstrare conati sumus selectis talibus exemplis, qualibus Guelferbytani lectiones illas emendatas cum dicendi usu Dionysiano pugnare certissime appareret. Qua re in corruptelis tollendis spreta reliquorum librorum lectione a Guelferbytano eiusque asseclis proficisci omnino nefas putauimus, cuius rei apertissimum habeo documentum de Lys. p.

1 Cf. *Denys d'Halicarnasse jugement sur Lysias, texte et traduction française . . . par A. M. Desrousseaux et Max. Egger* (Paris. 1890) p. IX sq.

9, 3 sq., quem locum nostro quidem iudicio pessum dedit Desrousseaux.’

Caput de Isocrate unum noui codicem qui separatim exhibeat Matritensem, de quo Desrousseaux retulit l. s. p. VIII n. 3.

Restat eorum genus librorum qui saeculo XVI eo consilio scripti sunt, ut opusculorum Dionysianorum exempla a typographis diuulgata supplerentur. id quod ut intellegatur, paucis monendum erit, quo ordine haec opuscula paulatim publice innotuerint:

- a. 1493 caput de Isocrate in editione principe Isocratis Mediolanensi, iteratum in editione Aldina a. 1513 et 1534
- 1502 epistula ad Ammaeum de Thucydidis idiomatis in editione Thucydidis Aldina
- 1508 opuscula tria in codice Parisiensi (P) eiusque apographis seruata, de compositione uerborum, ars rhetorica quae dicitur et epistula de Thucydidis idiomatis, in Rhetorum graecorum ab Aldo collectorum uolumine priore
- 1513 caput de Lysia in Oratorum graecorum ab Aldo editorum uolumine primo
- 1547 Robertus Stephanus in appendice Dionysii Antiquitatum Romanarum Lutetiae 1546 editarum quaecumque tunc uulgata erant opuscula primus editione coniunxit: tria ab Aldo in Rhetorum t. I publicata, Lysiam, Isocratem. ceterum Lysiam et Isocratem, cum titulum exprimendum operis traderet, nondum prospexerat
- 1554 Henricus Stephanus haec adiecit corporis su-

perstitis membra: prohoemium in libros de oratoribus antiquis (p. 3—7), epistulam ad Cn. Pompeium, epistulam ad Ammaeum de Demosthene et Aristotele, excerpta ex libro de imitatione secundo (inscribitur p. 35 *Ταῦτα εὔρον ἐν τινι παλαιῷ ἀντιγράφῳ τῆς τοῦ Διονυσίου Ἀλικαρνασσεῶς τέχνης, ἐν τῷ περὶ τῆς τῶν λόγων ἐξετάσεως κεφαλαίῳ*). titulus libelli nitidissimi Petro Victorio inscripti, paginas 78 et quaternionem praefixum conplectentis hic est: *ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡ-* | *νασσεῶς πρὸς Γναῖον Πομπήϊον ἐπιστολή.* | *Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολή πρὸς Ἀμμαῖον.* | *DIONTSII HALICARNAS-* | *sei res-*
sponso ad Gn. Pompeij epistolam, in qua ille de reprehenso ab eo Platonis stylo conquere- |
rebatur. | *Eiusdem ad Ammaeum epistola.* | *Alia praeterea, quae tertia pagina recensentur.* |
(interponitur oliua Stephaniana) *LVTETIAE* |
Apud Carolum Stephanum, Typogra- | *phum*
Regium. | M. D. LIIII.

- a. 1580 Petrus Victorius caput de Isaeo et libellum de Dinarcho, utrumque ex codice F petatum Lugduni edidit
- 1586 Fridericus Sylburgius in Dionysii Halicarnassey ab ipso 'Francofurdi apud heredes Andreae Wecheli' editi tomo II primus integram horum opusculorum syllogen proposuit, adiectis commentationibus de Thucydide et de Demosthene, quas Andreae Dudithii officio debebat (cf. not. p. 29^a 59).

Hanc syllogen postea ordine non mutato Hudson Oxonii 1704 et Ioh. Iacobus Reiskius Dionysii t. V et VI Lipsiae 1777 iterauerunt. a Reiskio pendet exemplum a C. Tauchnitio typis immobilibus expressum. Aemilii Gros Francogalli editionem a. h. s. XXVI et XXVII Parisiis emissam tacere praestat.

Iam quo magis opuscula Dionysii utilissima in-
notescebant, consentaneum est quippe antiquitatis stu-
diis feruentibus in uiris doctis non paucis desiderium
maximum eorum quae nondum publico usui patebant
excitatum esse. fuisse tunc qui omnia Dionysii opu-
scula inedita pariter atque edita uno codice componere
uellet, conicias ex codice Mediolanensi miscello saec.
XVI bybliothecae Ambrosianae 'D 473 inf.', cui duo
quaterniones interponuntur ex codice lacero Dionysii
seruata: prior partem artis rhetoricae inde a p. 273,
14 R. τῆς οἰκονομίας usque ad p. 328, 6 φεύγειν
continet, alter epistolam ad Pompeium integram et
libri de Thucydide principium usque ad p. 333, 8
huius editionis, utrumque sine titulo; coniuncta igitur
in codice deperdito erant quae diuersis librorum gene-
ribus tradita sunt. sic Andreas Dudithius, qui in
Italia adulescens studiis usque ad eum annum uacauit
(1554) quo H. Stephani supplementa edita sunt¹,
operam dedit ut haec opuscula plenissima collectione
coniungeret. a quo Sylburgius, ut ex eius praefatione
constat, non solum commentarios de Thucydide et de
Demosthene, sed postea etiam artis rhetoricae capita

¹ Cf. de hoc uiro C. B. Stieff, *Leben und glaubens-mey-
nungen Andr. Dudiths* (1533—1589), *gewesenen bischofs . . . nach
seinen handschriftlichen briefen. Mit porträt.* Vratislaviae 1756.

IX priora, libros de Isaeo et de Dinarcho, epistulam ad Ammaeum de arte Demosthenis, epistulam ad Pompeium accepit. igitur uel ad codicem Laurentianum (F) Dudithio aditus patuit, unde Isaeum et Dinarchum eruit. tertiae sylloges codice usus est Palatini similimo, quippe in quo libro de Demosthene inscriptum fuerit *Θουκυδίδου ἔκφρασις τῆς στάσεως τῶν Κερκυραίων* (uide supra p. XVII) cf. Sylburgius not. p. 32^b 25. Sylburgius cum iudicia de Thucydide et de Demosthene ex apographo Dudithii primus edidisset, ceterorum librorum discrepantiam, quam ex uolumine Dudithiano enotauerat, in spicilegio editionis se propositurum esse pollicitus (praef. f. 1^v) promisso non stetit. eam exemplo editionis Sylburgianae, quod ex I. L. Buenemanni libris in bybliothecam uniuersitatis Lipsiensis inlatum est, adscriptam esse olim in Fleck-eiseni ann. 1873 p. 151 sq. monui. sed alia quoque Dudithii sunt uestigia. Codex Bodleianus inter miscellaneos n. 36 eos libros Dionysii continet qui ante Victorium et Sylburgium nondum publice legebantur, de Thucydide, de Isaeo, de Dinarcho, de Demosthene: quorum primo subscribitur 'finis 26 martii 1581 ipso paschae die ex exemplari Dudithiano transcriptum'.¹ In codice Io. Vincentii Pinelli nunc Ambrosiano 'C 257 inf.' chartaceo s. XVI f. 138 rubro inscribitur *Διονυσίου ἀλικαρνασέως· ἡ περὶ τῶν ἀττικῶν ῥη- | τῶρων πραγματεία, πρὸς ἀμμαίων: | Θουκυδίδου ἔκ- | φρασις τῆς στάσεως τῶν κερκυραίων: |* sequitur ὦν

1 Cf. H. Coxe in Catal. codicum mss. bibl. Bodleianae t. I p. 641.

καὶ τὰ ἀφυστερίζοντά που κτλ. ie. liber de Demosthene. in superiore margine uir doctus¹ haec adnotavit: 'Sic est titulus in epistola ad Cn. Pompeium. ex fine coniectum est, titulum fuisse περὶ τῆς λεκτικῆς δεινότητος τοῦ δημοσθένους, ubi etiam alium promittit περὶ τῆς πραγματικῆς. id quod etiam ex ἀνακεφαλαιώσει colligitur, quae fol. posita est. In libro Duthicii scriptum est, nescio cuius manu: Fragmentum Dionysii Halicarnassei de Atticis Rhetoribus, seu de formis orationis'. ad finem hic liber ducitur f. 179^r (179^v uacat), sequitur f. 180^r—188^v caput de Isaeo, deinceps f. 189^r 'e uita Dinarchi. | De hyperide. πιστοῦται οὐ κατ' ἐνθύμημα κτλ. (p. 305, 15 h. ed.), denique f. 190^r—206^v iudicium de Thucydide inde a p. 363, 4 ἐκδηλότατα δὲ, qua de re statim p. XXXII dicitur.

Eodem consilio in cod. Parisiensi 1800 chart. s. XVI (C) epistulae ad Pompeium et ad Ammaeum ex tertio librorum genere sumptae et libri de oratoribus antiquis primi prohoemium cum primis de Lysia uerbis (usque ad p. 8, 5) coniunguntur ie. ea quae postea H. Stephanus primus edidit.² Quos Sylburgius demum adiecit libros de Demosthene et de Thucydide codex Parisiensis 1745 comprehendit. Librum de Thucydide solum codex Vaticanus 1000 chart. s. XVI et codex Barberinus II 98 chart. s. XV (?), quem Schenkelius l. s. p. 27 sq. describit, uterque quo Ambrosianus M titulo *ἔτι περὶ θουκυδίδου πλατύτερον* insignitum, con-

¹ Idem ad titulum adposuit 'Desunt multa'.

² Nam epitoma librorum de imitatione ex alio fonte repetenda erat.

tinent; eundem codex Octauiani Ferrarii nunc Ambrosianus 'M 92 sup.' syllogae rhetorum e codice Parisino deductae interponit, propter argumenti similitudinem cum epistula de Thuc. idiomatis coniunctum. Epistulam ad Ammaeum (p. 257 sqq.) codex Parisiensis 1743 separatam tradit.

Pertinet huc etiam iudicii de Thucydide editio Aldina anni MDLIX, tam rara ut uel Renouardi analium typographeï Aldini scriptoris (Par. 1803) eruditionem ac diligentiam fugerit. duo editionis rarissimae quippe numquam perfectae neque publice emissae exempla noui, unum in bybliotheça Ambrosiana, alterum in Parisiensi nationali. inter copias Ambrosianas codex est graecus miscellaneus saeculi XVI 'R 117 sup.', in quo quattuor insunt fasciculi foliorum quaternorum (ie. biniones) graece impressi, titulus f. 1 praefigitur hic: ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ | ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ | ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ | ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ | χαρακτῆρος, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ | συγγραφέως ἰδιωμάτων. || sequitur signum Aldinum ancora cum delphino interpositum nomini ΑΔ ΔΟΣ, infra legitur ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ, Α,ΦΝΘ'. || primi binionis folia secundum et tertium praefationi seruata desunt, in quarto incipit iudicium de Thuc. eodem, qui in fronte legitur, titulo praeposito. hinc commentatio Dionysii ducitur usque ad f. 16^v extremum desinitque in uerba p. 363, 6 καὶ πολλὰ συντιθέναι. Iam reliqua ut suppleret, uir quidam doctus in chartis adiectis XVIII inde a u. ἐκδηλότατα δὲ αὐτοῦ καὶ χαρακτικώτατά ἐστι (p. 363, 4) usque ad extremum οὐ μὴν ἀληθέστερα. (418, 21) initio f. XVIII^r admodum laceri scripsit. eodem con-

silio Ioh. Vincentius Pinellus (natus a. MDXXXV) Patauinus in altero codice Ambrosiano 'C 257 inf.' f. 190^r—206^v haec ipsa quae ab Aldo typis expressa non erant, a librario nescio quo sibi scribi iussit.¹ editor autem cur absolueret coeptum noluerit, causa non est obscura. proxime p. 365, 6 sequitur lacuna in M paene nouem foliis uacuis significata: haec quo suppleretur sperabat librum inuentum iri.

Etiamsi tres opusculorum Dionysianorum collectiones ad nos perlatae sunt, minime tamen quaecumque ille de arte quam profitebatur scripsit omnia seruata sunt. tria alterius de antiquis oratoribus tomi capita post Syriani aetatem uidimus interiisse. earum commendationum, quibus orationes Andocidis Lysiae Isocratis Isaai Demosthenis recensuerat et quae genuinae quae spuriae essent quaesiuerat, nulla diem tulit: unicum eius generis specimen libellus de Dinarcho relictus est, eo maxime nomine nobis pretiosus quod inde cum eorum rationes qui bybliothecarum ueterum tabulas confecerunt tum ipsius Dionysii cognoscere licet; cui rei etiam epistula ad Ammaeum utilissima est. ipsius artis caput unum nunc tractat liber de compositione uerborum: olim plures legebantur id genus libri, uelut ars figurarum (*περὶ σχημάτων*) et de imitatione libri tres, unde secundi partem Dionysius ipse epistulae ad Pompeium datae inseruit, epitomam seruauit codex

1 Pinellus ipse in tabula, quae in fronte codicis legitur, haec scripsit: 'Eiusdem de Thucydidis historia iudicii fragmentum, quo | suppletur pars edita a Manutio — ch[arta] 190'.

Parisiensis. deperditorum reliquias nos suis locis interposuimus, numeros reliquiarum continuos esse breuitatis causa uoluimus.

Quo ordine opuscula a Dionysio scripta sint, quaestio eam ob causam difficilis est et quodam modo inexplicabilis, quod Dionysio, ut mos fuit praeceptoribus antiquis, plura eodem tempore agenda erant. testatur hoc ipse aliquotiens neque fieri aliter potuit. neque enim ars oratoris iudicari et indicari recte poterat nisi separatis orationibus spuriiis, et dilectus ipse genuinarum spuriarumque cum alia indicia tum artis et ingenii signa sibi poscebat. praeterea munus scholasticum et officium fautoribus debitum effecisse uidemus ut scribendi filo interrupto ad nouum libellum festinaret. est tamen quod explorari possit et post F. Blassium (De D. H. scriptis rhetoricis diss. Bonn. 1863) et C. Th. Roesslerum (D. H. scriptorum rhetoricorum fragmenta, diss. Lips. 1873 p. 3 sqq.) ab Hugone Rabeo Musei rhenani t. XLVIII p. 147 sq. loco de Thuc. p. 326, 9 rectius explicato definitum sit. Epistulam ad Ammaeum quae est de Demosthenis arte et commentarium de compositione uerborum constat ceteris opusculis antiquiores esse. quam Dionysius de comp. uerb. p. 6, 5—11 R. promittit de delectu uocabulorum commentationem num ediderit, plane incertum est. secuti sunt duo de oratoribus antiquis tomi. quibus recentior est de Dinarcho libellus. deinde cum de imitatione commentaretur duosque libros priores iam absolutos in scriniis teneret, offensio quam iudicium de Platone in libro II de ant. orat. p. 136, 11—142, 19 latum mouerat, causa fuit ut ad Pom-

peium Geminum epistolam ederet, cui caput libri de imitatione secundi subiecit. post quam librum de imitatione tertium scriptum totumque opus editum esse ipse testis est de Thuc. p. 325, 3. inter antiquiora scripta habenda est etiam dissertatio *περὶ τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας πρὸς τοὺς κατατρέχοντας αὐτῆς ἀδίκως* (Philodemum opinor eiusque assecclas) quam de Thuc. p. 327, 21 se olim euolgasse fatetur. deinceps cum quaestionibus de orationibus Demostheni aut recte aut falso adscriptis occupatus esset, Q. Aelio Tuberoni roganti morem ut gereret, iudicium de Thucydide scripsit. post quod epistolam ad Ammaeum Thucydidiā breui tempore interposito emissam esse scriptor ipse p. 421, 11 testatur. reliquorum oratorum tabulas quando Dionysius ediderit, nullum indicium est. in his igitur acquiescendum nobis est. nullus enim liber quo fere anno editus sit sciri potest: hoc unum constat omnia post annum XXX a. Chr. nata esse, quo Dionysius Romae sedem fixit (cf. ant. Rom. I 7), aliquanto ante coss. Ti. Claudium Neronem iterum et Cn. Calpurnium Pisonem (a. VII a. Chr.), quo anno antiquitatibus Romanis praefatus est, edita fuisse ualde probabile est.

Edendi Dionysii socius mihi gratissimus accessit Ludouicus Radermacher, qui quam adulescens mouerat spem adeo non fefellit, ut de Dionysio egregie meritus sit. provinciam ita partiti sumus, ut ego reliqua, ille librum de oratoribus antiquis primum, Demosthenem, Dinarchum edendos receperit. Radermacheri por-

tio praeter Dinarchum omnis (p. 1—252) typis descripta, reliqua huius uoluminis pars operis tradita erat, cum autumnus anni XCVI oculorum morbus me corripuit et effecit ut plus quam biennium haec iacerent. nunc tandem ausus coeptum uolumen ad umbilicum adducere doleo me non eam curam purgandis plagulis et emendandis adhibere potuisse qua opus erat.

Disposuimus libros ita ut priore uolumine opuscula critica, altero de ipsa arte tractatus coniungantur.

Lectionis recensendae officium eis quae de codicum manuscriptorum auctoritate et propagine dicta sunt plane definitum est. libellus de Dinarcho ad codicis F, epistula Thucydidia ad codicis P fidem exigenda erat, librorum de Demosthene et de Thucydide itemque epistulae ad Ammaeum Demosthenicae exemplar perditum (S) ex apographis MPB instaurandum erat. in qua re etiamsi Ambrosiani maior solet fides esse, tamen, ut Radermacherum loquentem inducam, 'Parisinus suam habet auctoritatem. Sic de Dem. p. 250, 21 ubi necessario edendum fuit: *εἰ μέντοι τινὲς ἐν τοῖς ψευδεπιγράφοις εἰσὶ λόγοις ἀηδεῖς καὶ φορτικαὶ καὶ ἄγροικοι κατασκευαί*, in Ambrosiano *εἰ μέντοι τινὲς ἔνιοι ψευδεπίγραφοι εἰσὶ λόγοι ἀηδεῖς* exstat, in Parisino *εἰ μέντοι τινὲς ἔνιοι ψευδεπίγραφοι εἰσὶ λόγοις ἀηδεῖς*. is igitur memorabile uerae lectionis uestigium seruauit. quae res ideo neglegenda non est, quia, cum plurimis lacunis liber de Dem. scateat, interdum factum est, ut litteras paullo plures quam Ambrosianus Parisinus exhibeat, qua re egregie adiuti sumus e. g. in uerbis p. 186, 4 sq. restituendis. Denique Palatini

lectiones praecipue ideo adnotandae fuerunt, ut quam ex sordido fonte Sylburgius hauserit, apertum fiat, cuius ex editione pendent quaecumque postea in lucem sunt emissae.' quamquam Palatinus quoque accidit ut genuinam scripturam seruet, ueluti βύβλος non semel in uno illo relictum est.

Difficilior in libro de antiquis oratoribus primo recensio fit, si cum codicibus illius sylloges (S) exemplum Laurentianum (F) pugnat. quod ut antiquitate illos codices longe superat, ita neglegentiae culpa liberari non facile potest. Nos, ut Radermacherus scribit, 'librum antiquissimum pluris aestimauius quam Sadaeus, constat enim non nullos exstare locos quibus Florentini auctoritatem falsis rationibus ductus imminuere studuerit. de eis, quae p. 87, 10 leguntur, nihil adfirmo, etsi illud ἐπιδημήσας, quod Florentinus exhibet (nam in Ambrosiano lacuna est), ad ἐμπλήσας redire ideoque non tam interpolatum quam praecedente ἀποδημῆσαι corruptum esse satis certum putauerim. at nullo modo dubitari potest quin de p. 63, 15 Sadaeus errorem commiserit, quae uerba in nostra editione ita emendata legi existimamus, ut Florentini praestantiam confestim agnoscas, nedum de interpolatione insimules. quamquam igitur a librario neglegenti et rudi codicem exaratum esse non negamus, tamen discrepanti eius lectioni ita semper animum attendimus, ut quam maxime caueremus, ne, quia uno loco falsum exhibet, idcirco altero quoque loco uitium inesse iudicarem. quod optime cernitur in locis eis tractandis, quibus eadem uerba alio ordine in Florentino alio in Ambrosiano conlocantur. eorum pars sem-

per dubia erit, in aliis fortasse Ambrosianus praestat, in aliis Florentinus. Vt unum exemplum adferam, habes p. 56, 10 τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴν in Ambrosiano Palatino Parisino, contra τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλλήνων insolentius quidem posita in Florentino, sed rectius, quoniam in libro elegantissime scripto Dionysius non aliter atque Herodotus articulorum uitare uidetur concursus. Velut τῆς Ἀθηναίων πόλεως p. 56, 2 exstat, p. 63, 6 τὴν Ἡρακλέους προαίρεσιν, sed p. 68, 1 τοὺς κινδύνους τῶν προγόνων, p. 70, 7 τῶν ιδιωτῶν — τοὺς βίους, p. 71, 16 τῇ δὲ τάξει τῶν ἐνθυμημάτων καὶ τοῖς μερισμοῖς τῶν ἐπιχειρημάτων et sic fere locis plerisque. nos igitur eam semper normam secuti sumus, ut obseruata diligentissime dicendi consuetudine ferremus iudicium. quod ubique fieri non potuisse sane concedimus.’

Etiam grauiorem in commentatione de compositione uerborum difficultatem parit antiquorum testium P et F dissensus. quae ut soluatur quam normam sequendam esse statuam, in praefatione alterius uoluminis dicendum erit. interim de ea re quae indici scholarum Bonnensium aestiu. a. h. s. LXXVIII praefatus sum, sufficere poterunt.

De emendatione Dionysii post Fridericum Sylburgium unus omnium maxime Iohannes Iacobus Reiskius meruit, eis praecipue quae in calce uoluminum V et VI adnotata sunt. accessere Carolus Guilelmus Kruegerus utilissima historiographicorum editione a. h. s. XXIII emissa, Philippus Dobraeus, Hermannus Sauppius, Henricus Herwerdenus, Henricus Weilius, postremo, qui

diligenti sermonis observatione nisus non pauca bene correxit, Leonardus Sadaeus. insanabilia sane damna textus tulit schedis aut auolsis, ut primore libro de Demosthene et extremo de Dinarcho factum est, aut interceptis, ut in libro de Thucydide. sarciri et sanari magna ex parte ea uerba uerborumque partes potuerunt, quae in schedis aut madore aut igni corruptis, ut in libro de Demosthene saepe numero accidit, a librariis legi nequibant. sed praeterea latus acutae diuinationi campus patet. qua in re tenendum est grauiora uulnera iam antiquo tempore textui inflicta esse. non paucae enim eaeque certissimae emendationes tum ex maiusculo litteraturae genere repetendae erant tum ex compendiarie scriptura, qua constat librariorum in libris scholastico usui destinatis uti solitos esse. hoc in codice uetustissimo Parisiensi etiam nunc uidere licet. uelut in excerptis de imitatione editionis prioris p. 18, 4 uocis *παλαιῶν* elementa tantum tria priora *παλ* adponuntur, ut non miremur apographorum scriptores *πολλῶν* legisse; sed ipse codicis P librarius eiusdem paginae u. 17 eodem compendio deceptus *καλῶν* scripsit quod *παλαιῶν* scribi debuit. sic de Isaeo p. 107, 4 *ἀδικεῖν* legerunt quod *ἀντιδικεῖν* fuit, et p. 104, 18 *τοῦ συμβουλευεῖν* quod *τοῦ συμβολαίου* interpretandum fuisse Emperius perspexit. litteratura maiuscula et prosodiae notis plerumque carens effecit ut uoces perperam aut in plura uerba diducerentur aut in unum contraherentur, uelut in epistula ad Ammaeum p. 267, 8 ex *οὕτως* aduerbio natum est *οὕτως*. *El* et 268, 20 *δηλώσει* οὗς ex *δημοσίους*, epistulae Thucydidiae p. 424, 6 *ὅποσα τε γέινεται* distractum

in ἀποστέγειν ἢ τὰ, de imitatione exc. p. 26, 2 κατεπιτετηδευμένοι abiit in κατ' ἐπιτήδευμα μὲν αἱ, contrario errore ibidem p. 18, 15 συλλογῆς ἐν τι coaluit in participium συλλογίσαντι, de Dem. p. 142, 12 δ' εἰ σᾶμα contractum est in δις ᾶμα. Litterarum formae emergunt, cum in libri de Isaeo p. 112, 11 γὰρ prae-positionem παρ' et 115, 5 τε ἄλλων adiectivum πολλῶν latere perspexeris. grauiora sunt e. c. de Demosthene p. 156, 22 ὅποια λέγω a Radermachero diuinatum, cum libri uoces οἷς οἶδα ἐγὼ exhibeant, ibidemque p. 234, 23 τοτὲ δὲ τὸ μελιχρὸν latitans in hac corruptela τό τε λεγόμενον ἐχθρόν, de Thucydide p. 395, 20 ἔγγιστα a Reiskio erutum ex librorum lectione εἴ τις τὰ, p. 414, 7 ἐκ δὲ τοῦ pro quibus uerbis in libris una uox ἐκάστων legitur, p. 326, 18 πολὺ τὸ φιλαίτιον a Radermachero sagacissime inuentum pro u. τὸ αὐτὸ φιλ. sic igitur quod de Isaeo p. 112, 13 traditur μὴ δυσπαρακολούθητος γένηται διὰ τὸ πλῆθος τῶν κεφαλαίων ὁ λόγος καὶ πολλάκις, αἶ τε πίστεις κτλ., frustra Reiskius supplementis sanabat <δ> καὶ πολλάκις <συμβαίνει>. latet uox reconditior ac terminatione non in continuam scripturam recepta etiam magis obscurata πελαγίσῃ. quo uerbo cum Himerius sophista utitur apud Photium bybliothecae cod. 243 p. 375^b 39 πελαγίζει δὲ (he. in alto mari uersatur) ὁ λόγος, οὐχ ὁρῶν ὄρμον φαινόμενον, ut consentaneum est, ueterem flosculum decerpsit. profecto iam ante Philodemum fuerunt qui hac metaphora uterentur, qua infinitus aequoris adspectus ad orationis prolixioris fastidium transferebatur. multus de ea re Philodemus est de rhet. t. I p. 239 sq. Sudh., ubi πελαγίζειν uerbum non

sine ironia plane eodem modo ponitur atque μακρογορεῖν aut μακρολογεῖν; sic enim disserere coepit καὶ τοῦτ' ἔδοξε καταριθμεῖν ἐν τοῖς ἐγκωμίοις τῆς ῥητορικῆς τὸ πελαγίζειν ἐν τοῖς λόγοις, τοὺς δὲ βραχεῖς ἀποδοκιμάζειν, καθάπερ τὰ πλοῖα τὰ μὴ δυνάμενα τῆς γῆς ἀπαίρειν, ὥς οὐθὲν διαπραττομένους λαμπρόν.

Adnotatione non solum hoc agendum existimaui-
mus, ut nostrae lectionis auctoritas nusquam dubia
esset, sed etiam ut uolgatae et a nobis desertae origo
indicaretur. quam ob rem ut eorum codicum, in qui-
bus lectionis memoria nititur, discrepantiam quanta
potuimus fide adnotauius, ita editiones quoque illas,
unde lectio uolgata fluxit, sedulo consuluius. in eis
libris quorum fons codex uetus Parisiensis est, plerum-
que reiectis apographis ms. exemplar potius Aldinum,
quod et ipsum apographi loco habetur, aduocauimus.
Coniecturarum semper primos auctores indicare studu-
imus, neque raro quod Reiskio aliue hodie adscribi-
tur, antiquiori licuit reddere. ceterum inutili coniectu-
rarum mole adnotationem onerare noluius, conamina
minus probabilia nisi locis dubiis non rettulimus.

Quod reliquum est, omnibus eis qui libris manu-
scriptis aut conlatis aut inspectis hanc operam adiu-
uerunt, gratias agimus maximas. quamquam ei po-
tissimum quorum officiosa amicitia aditum mihi olim
ad haec studia aperuit, praematura morte et mihi et
litteris iam erepti sunt, Adolphus Kiesslingius, Phi-
lippus Kohlmannus, Carolus Graux, Rudolphus Schoel-

lius, Guilelmus Studemundius. sed quibus uiuis ac ualidis haec tamquam sua me reddere posse laetor, Carolo Diltheyo, Georgio Kaibelio, Augusto Wilmannsio, Maximiliano Bonneto, D. Detlefseno, Friderico Hano-
uio, Gustavo Heylbutio, Aeneae de Piccolominis, Hieronymo Vitellio, nil magis in uotis est quam ut copiis per ipsos paratis sic ut uoluerint ac sperauerint nos esse usos iudicare possint.

Bonnae idibus februaryiis a. MDCCCXCIX.

CODICVM TABVLA

Austriacus		pag.
Vindobonensis cl. IV cod. 60		IX
Britannici		
Bodleianus bybl. Canon. 48		XXV
— miscell. 36		XXX
— 230		IX
Cantabrigiensis		XXV
Gallici		
Parisiensis bybl. nat. 1656		IX
— 1657		VIII sq.
— 1733		XXV
— 1735		XXV
— 1736		XXV
— 1741		VII sq.
— 1742		XIX
— 1745		XXXI
— 1800		XXXI
— 2131		XXVI
— 2755		XXV
— 2944		XXVI
— suppl. gr. 256		XXIV
Tolosanus 802		XXV
Germanici		
Guelferbytanus 14		VIII
— 806		XXVI
Monacensis 126		XXV
Hispanici		
Escorialensis I—III—15		IX
— Σ—I—12		XXV
Matritensis		XXVII
Italici		
<i>Florentini</i>		
Laurent. LVIII 22		IX
— LIX 11		VIII

		pag.
Laurent.	LIX 15	X sq.
—	LX 16	XXV
—	LX 18	XXV
Riccardianus	15.	IX
—	68.	IX
<i>Mediolanenses</i>		
Ambrosian.	B 164 sup.	VIII
—	C 257 inf. XXX sq.	XXXIII
—	D 119 sup.	XV sq.
—	D 473 inf.	XXIX
—	J 81 sup.	VIII
—	M 92 sup. VIII.	XXXII
—	R 117 sup.	XXXII
<i>Mutinensis</i>	68 (II C 1)	XXII
<i>Neapolitanus</i>	10	XXIV
<i>Romani</i>		
Angelicanus	54 (D. 5. 8)	IX
Barberinus	I 95	XXV
—	II 98	XXXI
Vaticanus	64	XI sq.
—	938	XXV
—	1000	XXXI
—	1302	XXIV sq.
—	1405	IX
Ottobonianus	211	XXV
—	365	XVI sq.
Palatinus	36	IX
—	58	XVII
—	84	XXV
—	134	XXVI
—	269	XXVI
—	277	VIII
Vrbinas	47	IX
—	89. 91. 92	XXV
<i>Veneti</i>		
Marcianus	429	IX
—	522	XXVI
—	cl. VIII c. 10	VIII sq.
—	cl. X c. 34	XX sq.
<i>Rossicus</i>		
Mosquensis synod.	510 (ol. 217)	XXV

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΩΣ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΡΗΤΟΡΩΝ

Α

- F codex Florentinus bybliothecae Laurentianae LIX 15
 F¹ manus prior F² manus altera
 M Ambrosianus D 119 sup.
 P Vaticanus Palatinus gr. 58
 A*) Parisiensis bybliothecae nationalis gr. 1657
 B eiusdem bybliothecae gr. 1742
 C eiusdem bybliothecae gr. 1800
 G Guelferbytanus n. 806
 a exemplum Aldi Manutii
 s Stephanorum editiones
 v lectio post Aldinam uulgata
 in libello de Isaeo lectio post editionem principem Petri
 Victorii uulgata.

*) huius libri Palatino simillimi lectionem pleniorē in
 praefatione exhibuimus, deinde omisimus nisi locis paucissimis,
 quibus solus uerum seruauit.

ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ
Α Λ Ι Κ Α Ρ Ν Α Σ Ε Ω Σ
ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΡΗΤΟΡΩΝ

Πολλὴν χάριν ἦν εἰδέναι τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ δι- 5
καιον, ὃ κράτιστε Ἀμμαῖε, καὶ ἄλλων μὲν τινων ἐπι-
τηδευμάτων ἔνεκα νῦν κάλλιον ἀσκουμένων ἢ πρό-
τερον, οὐχ ἥκιστα δὲ τῆς περὶ τοὺς πολιτικούς λόγους
ἐπιμελείας οὐ μικρὰν ἐπίδοσιν πεποιημένης ἐπὶ τὰ
κρείττω. ἐν ᾧ γὰρ δὴ τοῖς πρὸ ἡμῶν χρόνοις ἡ μὲν 10
ἀρχαία καὶ φιλόσοφος ῥητορικὴ προπηλακιζομένη καὶ
δεινὰς ὕβρεις ὑπομένουσα κατελύετο, ἀρξαμένη μὲν
ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης τελευτῆς ἐκπνεῖν
καὶ μαραίνεσθαι κατ' ὀλίγον, ἐπὶ δὲ τῆς καθ' ἡμᾶς
446 ἡλικίας μικροῦ δεήσασα | εἰς τέλος ἠφανίσθαι· ἐτέρα 15
δὲ τις ἐπὶ τὴν ἐκείνης παρελθοῦσα τάξιν, ἀφόρητος
ἀναιδεία θεατρικῇ καὶ ἀνάγωγος καὶ οὔτε φιλοσοφίας
οὔτε ἄλλου παιδευματος οὐδενὸς μετεληφνῖα ἔλευ-
θερίον, λαθοῦσα καὶ παρακρουσαμένη τὴν τῶν ὄχλων

1 titulum om C τοῦ post Διονυσίου inseruit Stephanus v
2 Ἀλικαρνασσεῶς Stephanus v 4 ὑπομνηματισμοί add
Stephanus v 13 τοῦ bis C 14 μαρ[αί]νεσθαι M cum litura
angustiore, fuerat μαρέ- 17 ἀναιδεία θεατρικὴ P ἀναιδεία
θεατρικὴ ABCv uerum iam Sylburgius uiderat

- ἄγνοϊαν, οὐ μόνον ἐν εὐπορίᾳ καὶ τροφῇ καὶ μορφῇ
 πλείονι τῆς ἐτέρας διῆγεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς
 προστασίας τῶν πόλεων, ὥς ἔδει τὴν φιλόσοφον ἔχειν,
 εἰς ἑαυτὴν ἀνηγορήσατο καὶ ἦν φορτικὴ τις πάνυ καὶ
 5 ὀχληρὰ καὶ τελευτῶσα παραπλησίαν ἐποίησε γενέσθαι
 τὴν Ἑλλάδα ταῖς τῶν ἀσώτων καὶ κακοδαιμόνων
 οἰκίαις. ὥσπερ γὰρ ἐν ἐκείναις ἡ μὲν ἐλευθέρᾳ καὶ
 σώφρων γαμετὴ κἀθηται μηδενὸς οὔσα τῶν αὐτῆς κυρία,
 ἐταίρα δὲ τις ἄφρων ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ βίου παρούσα
 10 πάσης ἀξιοῖ τῆς οὐσίας ἄρχειν, σκυβαλίζουσα καὶ δε-
 διττομένη τὴν ἐτέραν· τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν πάσῃ πόλει
 καὶ οὐδεμιᾷς ἦττον ἐν ταῖς εὐπαιδεύτοις (τουτὶ γὰρ
 ἀπάντων τῶν κακῶν ἔσχατον) ἡ μὲν Ἀττικὴ μοῦσα καὶ
 ἀρχαία καὶ αὐτόχθων | ἄτιμον εἰλήφει σχῆμα, τῶν 447
 15 ἑαυτῆς ἐκπεσοῦσα ἀγαθῶν, ἡ δὲ ἐκ τινων βαράθρων
 τῆς Ἀσίας ἐχθρὸς καὶ πρῶην ἀφικομένη, Μυσὴ ἢ Φρυγία
 τις ἢ Καρικόν τι κακόν, [ἢ βάρβαρον] Ἑλληνίδας ἡξίου
 διοικεῖν πόλεις ἀπελάσασα τῶν κοινῶν τὴν ἐτέραν, ἡ
 ἀμαθὴς τὴν φιλόσοφον καὶ ἡ μαινομένη τὴν σώφρονα.
 2 ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνον ἀνδρῶν δικαίων χρόνος σωτήρ
 21 ἄριστος· κατὰ Πίνδαρον, ἀλλὰ καὶ τεχνῶν νῆ Δία καὶ
 ἐπιτηδευμάτων γε καὶ παντὸς ἄλλου σπουδαίου χρή-
 ματος. ἔδειξε δὲ ὁ καθ' ἡμᾶς χρόνος, εἴτε θεῶν τινος
 ἄρξαντος εἴτε φυσικῆς περιόδου τὴν ἀρχαίαν τάξιν
 25 ἀνακυκλώσης εἴτε ἀνθρωπίνης ὁρμῆς ἐπὶ τὰ ὅμοια

21 Pindarus fr 159 Bergk

1 εὐπορία M² et in mg rc C: ἀπορία M¹P³ABC ἀπορεία
 P¹ 3 προστασ[.ι]ας cum ras M¹ 6 ἀσώτων ex ἀσωμάτων
 corr M 8 μηδενὸς P 14 ἀρχαία M | ἄτιμον MPBA: ἄτο-
 μον C Stephanus v 15 βαράθρων ex βαράχθρων corr M
 16 Μυσὴ Kiessling: μοῦσα 17 τις M | ἢ βάρβαρον seclisit
 Dobraeus 19 μαινομένη ex μενομένη corr M

πολλοὺς ἀγούσης, καὶ ἀπέδωκε τῇ μὲν ἀρχαίᾳ καὶ σώ-
φρονι ῥητορικῇ τὴν δικαίαν τιμὴν, ἣν καὶ πρότερον
εἶχε καλῶς, ἀπολαβεῖν, τῇ δὲ νέᾳ καὶ ἀνοήτῳ παύ-
σασθαι δόξαν οὐ προσήκουσαν καρπουμένην καὶ ἐν
ἄλλοτρίοις ἀγαθοῖς τρυφώσῃ. καὶ οὐ καθ' ἐν ἴσως 5
τοῦτο μόνον ἐπαινεῖν τὸν παρόντα χρόνον καὶ τοὺς
448 συμφιλοσοφοῦντας ἀνθρώπους ἄξιον, ὅτι | τὰ κρείττω
τιμιώτερα ποιεῖν τῶν χειρόνων ἤρξαντο (καίτοι μέρος
γε τοῦ παντὸς ἡμῖς ἀρχὴ λέγεται τε καὶ ἔστιν), ἀλλ'
ὅτι καὶ ταχεῖαν τὴν μεταβολὴν καὶ μεγάλην τὴν ἐπί- 10
δοσιν αὐτῶν παρεσκεύασε γενέσθαι. ἔξω γὰρ ὀλίγων
τινῶν Ἀσιανῶν πόλεων, αἷς δι' ἀμαθίαν βραδεῖά ἐστιν
ἢ τῶν καλῶν μάθησις, αἱ λοιπαὶ ἐπέανυνται τοὺς φορ-
τικοὺς καὶ ψυχροὺς καὶ ἀναισθήτους ἀγαπᾶσαι λόγους,
τῶν μὲν πρότερον μέγα ἐπ' αὐτοῖς φρονούντων αἰδοῦ- 15
μένων ἤδη καὶ κατὰ μικρὸν ἀπαντομολούντων πρὸς
τοὺς ἑτέρους, εἰ μὴ τινες παντάπασιν ἀνιάτως ἔχουσι,
τῶν δὲ νεωστὶ τοῦ μαθήματος ἀπτομένων εἰς κατα-
φρόνησιν ἀγόντων τοὺς λόγους καὶ γέλωτα ποιουμένων
τὴν ἐπ' αὐτοῖς σπουδὴν. 20

αἰτία δ' οἶμαι καὶ ἀρχὴ τῆς τοσαύτης μεταβολῆς 3
ἐγένετο ἢ πάντων κρατοῦσα Ῥώμη πρὸς ἑαυτὴν ἀναγ-
κάζουσα τὰς ὅλας πόλεις ἀποβλέπειν καὶ ταύτης δὲ
αὐτῆς οἱ δυναστεύοντες κατ' ἀρετὴν καὶ ἀπὸ τοῦ κρα-
τίστου τὰ κοινὰ διοικοῦντες, εὐπαίδευτοι πάντες καὶ 25
449 γενναῖοι | τὰς κρίσεις γενόμενοι, ὅφ' ὧν κοσμούμενον
τό τε φρόνιμον τῆς πόλεως μέρος ἔτι μᾶλλον ἐπιδέ-

3 εἶχε, καλῶς libri: corr Reiskius 11 παρεσκεύασε ex
παρεσκεύασαι corr M¹ παρεσκεύασαι A παρεσκεύασε P fort παρε-
σκεύασαν 12 βραδεῖα ἔστιν M 19 fort τοὺς τοιοῦτους λόγους
23 δὲ Usener: τὲ M τε PBCA 26 κοσμούμενον mg C:
κοσμούμενοι MPBCA

δωκεν καὶ τὸ ἀνόητον ἡνάγκασται νοῦν ἔχειν. τοιγάρ-
 τοι πολλὰ μὲν ἱστορίαι σπουδῆς ἄξιαι γράφονται τοῖς
 νῦν, πολλοὶ δὲ λόγοι πολιτικοὶ χαρίεντες ἐκφέρονται
 φιλόσοφοί τε συντάξεις οὐ μὰ Δία εὐκαταφρόνητοι
 5 ἄλλαι τε πολλὰ καὶ καλὰ πραγματεῖαι καὶ Ῥωμαίοις
 καὶ Ἑλλήσιν εὖ μάλα διεσπουδασμέναι προεληλύθασι
 τε καὶ προελεύσονται κατὰ τὸ εἶκος. καὶ οὐκ ἂν θαν-
 μάσαιμι τηλικαύτης μεταβολῆς ἐν τούτῳ τῷ βραχεῖ
 χρόνῳ γεγενημένης, εἰ μηκέτι χωρήσει προσωτέρῳ μιᾶς
 10 γενεᾶς ὁ ζῆλος ἐκείνος τῶν ἀνοήτων λόγων· τὸ γὰρ
 ἐκ παντὸς εἰς ἐλάχιστον συναχθὲν ῥᾶδιον ἐξ ὀλίγου
 μηδὲ εἶναι.
 4 ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν εὐχαριστεῖν τῷ μεταβάλλοντι τὰ
 πράγματα χρόνῳ καὶ τὸ τοὺς τὰ κράτιστα προαιρου-
 15 μένους ἐπαινεῖν καὶ τὸ τὰ μέλλοντα ἐκ τῶν γεγονό-
 των εἰκάζειν καὶ πάντα τὰ παραπλήσια τούτοις, ἃ κὰν
 ὁ τυχὼν εἰπεῖν δύναιτο, ἀφήσω, ἐξ ὧν δ' ἂν ἔτι μεί|ζω 450
 λάβοι τὰ κρείττονα ἰσχύν, ταῦτα πειράσομαι λέγειν,
 ὑπόθεσιν τοῦ λόγου κοινὴν καὶ φιλάνθρωπον καὶ
 20 πλείστα δυναμένην ὠφελῆσαι λαβών. ἔστι δὲ ἤδε,
 τίνες εἰσὶν ἀξιολογώτατοι τῶν ἀρχαίων δητόρων τε καὶ
 συγγραφέων καὶ τίνες αὐτῶν ἐγένοντο προαιρέσεις τοῦ
 τε βίου καὶ τῶν λόγων καὶ τί παρ' ἐκάστου δεῖ λαμ-
 βάνειν ἢ φυλάττεσθαι, καλὰ θεωρήματα καὶ ἀναγκαῖα
 25 τοῖς ἀσκοῦσι τὴν πολιτικὴν φιλοσοφίαν καὶ οὐ δήπου

1 τοιγάρτοι M ex τί γάρτοι 5 καλὰ καὶ πολλὰ A
 12 μηδὲν εἶναι A Stephanus v 13 μεταβάλλοντι C μετα-
 βαλόντι BA Stephanus v 18 κρείσσονα M 20 δὲ ἤδε M
 δὲ ἤδη Stephanus δ' ἤδη v 21 καὶ φιλοσόφων sed mg γὰρ
 συγγραφέων P 23 τῶν λόγων Reiskius: τοῦ λόγου | λαθεῖν
 sed mg λαμβάνειν B¹ 24 καλὰ MB: καὶ PCA Stephanus v
 25 ἀσκοῦσι Reiskius: ἀκούουσι | οὐδέ που v libri praeter M

μὰ Δία κοινὰ οὐδὲ κατημαξευμένα τοῖς πρότερον. ἐγὼ
 γοῦν οὐδεμιᾷ τοιαύτῃ περιτυχῶν οἶδα γραφῇ, πολλήν
 ζήτησιν αὐτῶν ποιησάμενος. οὐ μέντοι διαβεβαιουμαί
 γε ὥς δὴ καὶ σαφῶς εἰδῶς· τάχα γὰρ ἂν εἶεν τινες
 αἱ ἐμὲ διαλανθάνουσαι τοιαῦται γραφαί, τὸ δὲ τῆς 5
 ἀπάντων ἱστορίας ὄρον ἑαυτὸν ποιεῖν καὶ περὶ τοῦ μὴ
 γεγονέναι τι τῶν δυνατῶν γενέσθαι λέγειν αὐθαδὲς
 πάνυ καὶ οὐ πόρρω μανίας. περὶ μὲν οὖν τούτων
 οὐδὲν ἔχω, καθάπερ ἔφην, διαβεβαιουῖσθαι. τῶν δὲ
 451 ρητόρων τε καὶ συγγραφέων, ὑπὲρ ὧν | ὁ λόγος, πολ- 10
 λῶν πάνυ ὄντων καὶ ἀγαθῶν τὸ μὲν ὑπὲρ ἀπάντων
 γράφειν μακροῦ λόγου δεόμενον ὀρῶν ἔασω, τοὺς δὲ
 χαριεστάτους ἔξ αὐτῶν προχειρισάμενος κατὰ τὰς ἡλι-
 κίας ἐρῶ περὶ ἑκάστου, νῦν μὲν περὶ τῶν ρητόρων,
 ἐὰν δὲ ἐγχωρῇ, καὶ περὶ τῶν ἱστορικῶν. ἔδονται δὲ 15
 οἱ παραλαμβανόμενοι ρήτορες τρεῖς μὲν ἐκ τῶν πρε-
 σβυτέρων, Λυσίας Ἰσοκράτης Ἰσαῖος, τρεῖς δ' ἐκ τῶν
 ἐπακμασάντων τούτοις, Δημοσθένης Ὑπερείδης Αἰσχί-
 νης, οὓς ἐγὼ τῶν ἄλλων ἡγοῦμαι κρατίστους, καὶ
 διαιρεθῆσεται μὲν εἰς δύο συντάξεις ἡ πραγματεία, 20
 τὴν δὲ ἀρχὴν ἀπὸ ταύτης λήψεται τῆς ὑπὲρ τῶν πρε-
 σβυτέρων γραφείσης. προειρημένων δὲ τούτων ἐπανά-
 γειν καιρὸς ἐπὶ τὰ προκείμενα.

1 κατημαξευμένα Stephanus v de P Kaibelius tacet | ἐγὼ γ' οὖν M 2 γραφῇ M 3 μέντοι Sadaeus: μὲν δὴ 4 τινες αἱ non licet temptare 5 [δ]ε cum litura M 6 περὶ] πρὶν A 9 οὐθὲν B 12 τοὺς δὲ hinc incipit F 13 τὰς ex τῆς corr F¹ 15 ἱστορικῶν A ἱστορικῶν F 16 οἱ μὲν Stephanus v | τρεῖς μὲν FPBCA Stephanus: τρεῖς M v post Stephanum 18 ὑπερείδης libri praeter F 20 συντα. ξεις duabus litteris erasis F 21 δ' P v | ἀπὸ supra scr F (m²?)